

ภาควิชาประวัติศาสตร์	โครงการเรียนรู้	21 ส.ค. 2559
	วิถีวัฒนธรรม “อยุธยา”	
	เมืองมรดกโลก:	
	ขอพรเสริมบารมี	
	ชำระจิต พัฒนาชีวิต	

สถาบันภาษาศาสตร์และ
วัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์
คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
rilc.ku.ac.th

ไปเช้า-เย็นกลับ หนึ่งวันกับการเดินทางเพื่อเรียนรู้

โครงการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม “อยุธยา” เมืองมรดกโลก: ขอพรเสริมบารมี ชำระจิต พัฒนาชีวิต

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันอาทิตย์ที่ 21 สิงหาคม 2559

วัดพนัญเชิง

องค์การยูเนสโก สหประชาชาติ ประกาศให้นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 เนื่องจากแสดงให้เห็นอัจฉริยภาพในการเลือกที่ตั้งของพระนครให้เหมาะสมกับลักษณะผังเมืองชุมชนริมน้ำ เส้นทางแม่น้ำลำคลองยังเป็นปรากฏการณ์ชาติป้องกันพระนครจากข้าศึก และเอื้อต่อการค้า การคมนาคม ก่อให้เกิดความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจและสังคม สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา เช่น เจดีย์ ปราสาท และปราสาท แสดงให้เห็นพัฒนาการที่ต่อเนื่องจนมีลักษณะเฉพาะ จิตรกรรมและโบราณวัตถุต่าง ๆ มีเอกลักษณ์ด้านรูปแบบ การออกแบบ ฝีมือช่าง การคัดเลือกวัสดุ จึงมีเอกลักษณ์ทั้งด้านกายภาพ ประวัติศาสตร์ และอารยธรรม

วัดพนัญเชิงวรวิหารเป็นวัดที่มีมาก่อนการสร้างกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้าง ตามตำนานกล่าวว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้งสร้างวัดพนัญเชิงบริเวณที่พระราชทานเพลิงศพพระนางสร้อยดอกหมาก เจ้าหญิงจากเมืองจีนที่เดินทางมาอภิเษกกับพระเจ้าสายน้ำผึ้ง และน้อยพระทัยที่ไม่ได้รับการต้อนรับอย่างสมพระเกียรติจึงฆ่าตัวตาย มีศาลเจ้าแม่สร้อยดอกหมากซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวจีน ในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปรัตนนายก ชาวบ้านเรียก “หลวงพ่อดำ” ชาวจีนเรียก “ซำปอกง” แปลว่าผู้คุ้มครองการเดินทางทางทะเล เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะอู๋ทอง ปางมารวิชัย ลงรักปิดทอง

ที่มาของข้อมูล

เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว: อยุธยา. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543.

คู่มือท่องเที่ยวพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: อนุสาร อ.ส.ท., 2555.

อยุธยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, [2542].

วัดใหญ่ชัยมงคล

วัดใหญ่ชัยมงคลเดิมชื่อวัดป่าแก้วหรือวัดเจ้าพระยาไทย (เจ้าพระยาไทยหมายถึงสังฆราช) สันนิษฐานว่าพระเจ้าอู่ทองทรงสร้างวัดนี้เมื่อปี พ.ศ. 1900 สำหรับเป็นสำนักสงฆ์ที่ไปบวชเรียนมาจากลังกา ในปี พ.ศ. 2135 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งพม่าที่สุพรรณบุรี ทรงสร้างเจดีย์ใหญ่ทรงระฆังคว่ำขึ้นที่วัดนี้เป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะ ขนานนามว่า “พระเจดีย์ชัยมงคล” ราษฎรเรียกว่า “พระเจดีย์ใหญ่” วัดนี้จึงถูกเรียกชื่อเป็น วัดใหญ่ชัยมงคล

เศียรพระพุทธรูปกลางโคนต้นไม้ ณ วัดมหาธาตุ

สิ่งที่น่าสนใจในวัดมหาธาตุ นอกจากพระปรารค์ที่สร้างในระยะแรกของสมัยอยุธยาซึ่งได้รับอิทธิพลจากปรารค์ขอม ภายในร่องค้ำพระปรารค์ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ได้รับการค้นพบเมื่อปี พ.ศ. 2499 พร้อมด้วยเครื่องทองต่าง ๆ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา แล้วยังมีสิ่งที่น่าสนใจคือเศียรพระพุทธรูปหินทรายซึ่งมีรากไม้ปกคลุม เข้าใจว่าเศียรพระพุทธรูปนี้หล่นลงมาอยู่ที่โคนต้นไม้ในสมัยเสียกรุง จนรากไม้ขึ้นปกคลุมดังปัจจุบัน

วิหารพระมงคลบพิตร

เป็นที่ประดิษฐานพระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ ปางมารวิชัย เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่องค์หนึ่งในประเทศไทย สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยสมเด็จพระไชยราชาธิราช เดิมประดิษฐานอยู่กลางแจ้งที่วัดชีเขียง ต่อมาสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดให้ชะลอมาประดิษฐาน ณ ที่ปัจจุบัน และโปรดให้สร้างมณฑปครอบไว้ เกิดฟ้าผ่ายอดมณฑปเสียหาย สมเด็จพระเจ้าเสือจึงโปรดให้ก่อสร้างใหม่เป็นวิหารในคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 วิหารพระมงคลบพิตรถูกข้าศึกเผา เครื่องบนหักลงมาถูกพระเม้าผีและพระกรของพระมงคลบพิตรหักลง ได้รับการปฏิสังขรณ์ให้ตั่งเดิมใน พ.ศ. 2463

พระราชวังโบราณ (พระราชวังหลวง)

ตั้งอยู่ติดกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ สันนิษฐานว่าสมเด็จพระเจ้าอู่ทองทรงสร้างพระราชวังตั้งแต่ พ.ศ. 1890 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 1893 ประกอบด้วยพระมหาปราสาท 3 องค์ ได้แก่ พระที่นั่งวิหารสมเด็จ ใช้เป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกและรับรองราชทูต พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาทสร้างในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นพระที่นั่งที่ใช้ตามพระราชประสงค์ของพระมหากษัตริย์ เช่น สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงรับพระราชสาส์นจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสที่พระที่นั่งองค์นี้ และพระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้สร้าง ต่อมาถูกไฟไหม้ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดให้สร้างขึ้นใหม่ ใช้เป็นที่รับแขกเมือง และประทับทอดพระเนตรกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค นอกจากนั้นยังประกอบด้วยพระที่นั่งขนาดรองอีกหลายองค์ ได้แก่ พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ ใช้เป็นที่ประทับเพื่อทอดพระเนตรการฝึกทหารและกระบวนแห่ทางชลมารค พระที่นั่งตรีมุข รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างขึ้นใหม่เป็น “พลับพลาตรีมุข” เพื่อใช้เป็นที่ประทับและใช้เป็นที่ประกอบพิธีบวงสรวงอดีตพระมหากษัตริย์ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาสน์หรือพระที่นั่งท้ายสระมีแท่นยาวสำหรับนั่งโปรยข้าวตอกเลี้ยงปลา พระที่นั่งทรงปืน ใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรการฝึกอาวุธและเป็นที่เสด็จออกขุนนาง

วัดพระศรีสรรเพชญ์

เป็นวัดที่สร้างอยู่ในพระราชวัง สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้สร้างวัดแห่งนี้ที่บนพื้นที่ที่เป็นพระราชวังเดิมและโปรดให้ขยายเขตพระราชวังหลวงออกไป เพื่อเป็นที่สำหรับประกอบพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ จึงเป็นวัดที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา เอกลักษณะสำคัญของวัดคือพระสถูป 3 องค์ตั้งเรียงกันอยู่กลางเขตพุทธาวาส องค์ด้านตะวันออกบรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ องค์กลางบรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 องค์ด้านตะวันตกบรรจุอัฐิของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ส่วนพระวิหารหลวงสร้างในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ดาญาณ พระพุทธรูปยืนสูง 8 วา หุ้มด้วยทองคำหนัก 286 ชั่ง เมื่อเสียกรุงครั้งที่ 2 ถูกเผาทำลายเหลือเพียงซากแกน นำไปประดิษฐานในเจดีย์พระสรรเพชญ์ที่วัดโพธิ์ กรุงเทพฯ

บันทึกการเรียนรู้

โครงการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม “อยุธยา” เมืองมรดกโลก: ขอพรเสริมบารมี ขำระจิต พัฒนาชีวิต

